GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 234. We Wtorek dnia 6. Października. **1840.**

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 24. Września.

W przeszły Poniedziałek, P. Camberleng, nowo umocowany przy Dworze Cesarsko-rossyjskim poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Stanów Zjednoczonych Ameryki północnéj miał posłuchanie u N. Cesarza i dostąpił zaszczytu złożenia J. C. Mości swoich listow wierzytelnych.

Reskrypt Cesarski do Członka Rady Państwa, Generał adjutanta, Generała jazdy hrabi Krasińskiego z d. 24. Sierpnia w Warszawie. „W dowód szczególnéj i zupełnéj wdzięczności Naszéj za odznaczającą się, gorliwą i wierną służbę waszą na łaskawiéj mianujemy was kawalerem orderu Sw. Apostoła Andrzeja którego znaki przy niniejszém załączając, pozostajemy Cesarską łaską Naszą ku wam na zawsze przychylni.“

Przez dodatek do rozkazu dziennego Cesarskiego z d. 2. b. m. J. C. W. W. X. Następca-Cesarzewicz mianowany został Szefem Ekaterynosławskiego pułku grenadyerów, który odtąd przybiera nazwisko pułku J. C. Wysokości.

Przez Ukazy Cesarskie do Kapituły orderów, z dnia 28. Lipca (9. Sierpnia), w liczbie innych mianowani kawalerami orderu S. Stanisława 3 klassy, z prawami kupcom właściwemi, były właściciel sukiennéj fabryki w mieście Zgierzu i Brześciu Litew. kupiec 1 gildyi Piotr Isajew, za oddane w czasie powstania w Królestwie Polskiem usługi, za ludzkość i niezachwianą ku Tronowi wierność, tudzież za teraźniejsze pożyteczne przedsięwzięcia.

Ukaz Rządzącego Senatu z d. 21. Sierpnia: Z ogłoszeniem następnego Ukazu N. Cesarza podpisanego w Peterhofie d. 25. Czerwca b. r. „Ukaz Rządzącemu Senatowi. Nie przestając zwracać szczególnéj uwagi na środki udoskonalenia Ustaw ochraniających bezpieczeństwo i własność wiernych Naszych poddanych i widząc z jednéj strony, że ten cel ważny w części już został osiągniony przywiedzeniem tych Ustaw do szykownego porządku i dokładnéj wyrazistości w wydaniu ogólnego Układu Praw Naszego Państwa z drugiéj zaś, że zawartemi w tym Układzie i dopełniającemi go postanowieniami, same prawa stanów, prawa osobiste i majątkowe, tudzież przepisy o dowodzeniu i obronie tych praw, określone są dokładniéj i lepiéj, niż w tych prawach, podług których dotąd sądzono w niektórych Zachodnich przywróconych od Polski prowincyach,

Uznaliśmy za stosowne rozszerzyć w całéj rozciągłości moc i działanie Ustaw Cywilnych Rossyjskich, na te zdawna pod względem rodu, praw i zwyczajów Ruskie prowincye. W skutek czego Rozkazujemy: 1) Odtąd, w gubernijach Kijowskiéj, Podolskiéj, Wołyńskiéj, Mińskiéj, Wileńskiéj i Grodzieńskiéj tudzież w obwodzie Białostockim, cofnąć wszelkie działanie Statutu Litewskiego i wszystkich na jego zasadzie, lub dla dopełnienia jego wydanych Sejmowych Konstytucyi i innych postanowień, zastępując je ogólnemi Rossyjskiemi ustawami i zachowując w rozstrzyganiu spraw co do saméj treści, jako też co do sposobu i form przewodu ich i podziału między urzędami, porządek ustawiony dla innych wewnętrznych prowincyi Cesarstwa. 2) Tegoż porządku trzymać się i w przewodzie spraw nowozaczynających się i tych które przed ogłoszeniem tego Naszego Ukazu nastały; lecz co do saméj ich treści, przy rozstrzyganiu spraw takich, których przewod rzeczywiście rozpoczął się w Izbach lub Sądach pierwszéj instancyi przed odebraniem tego Naszego Ukazu w tych Izbach lub Sądach, brać za zasadę ustawy miejscowe które dotąd obowiązywały w pomienionych guberniach i w obwodzie. 3) Sprawy o spadki, o rozdział majątków i o wydział posagów rozstrzygać także na mocy poprzednich Ustaw miejscowych, w tych razach, kiedy prawo do spadku lub wydziału ze śmiercią osoby, któréj majątek ma być dzielony lub z którego wydział ma być uczyniony, otworzyło się przed dojściem tego Naszego Ukazu do urzędów powiatu, w którym majątek jest położony, chociażby spory o spadek i wydział i sprawy o to zaczęły się późniéj: tegoż prawidła trzymać się i co do polubownych działów między spadkobiercami. 4) Sprawy mogące wyniknąć z powodu jakichbądź aktów i dokumentów, przed ogłoszeniem niniejszego Ukazu Naszego, sporządzonych na mocy poprzednich praw miejscowych, mają być załatwiane koleją ogólnemu przewodowi sądowemu właściwą; lecz prawność i moc aktu lub dokumentu ma być oceniana podług praw, które obowiązywały w chwili nastania tego aktu lub dokumentu. 5) Wyroki sądowe które już stały się prawomocnemi, lecz przed ogłoszeniem tego Naszego Ukazu nie były jeszcze wykonane, przywieść do wykonania koleją w ogólnych Ustawach Cesarstwa co do wykonywania wyroków przepisaną, a takie z pomiędzy oczywistych lub niestannych wyroków, które mogą ulegać sporom i zarzutom, stronom należącym do sprawy objawić także, koleją co do tego w ogólnych ustawach wskazaną, zostawując tym co na wyrokach nie przestaną, aby, podawali na nie do miesc właściwych, skargi apellacyjne i inne, w terminach na to Rossyjskiemi ustawami zakreślonych. (*Dok. nast.*)

Z Odessy, dnia 6. (18.) Września.

Wczoraj, dnia 5. (17.) Września, zawinął do naszego portu, po cztérodniowéj żegludze, z Stambułu statek angielski „Corrier« pod dyrekcyą szypra Luidigi Kauko, który doniósł, że w Stambule panuje zupełna spokojność. W czasie odpłynienia ztamtąd, utrzymywały się wieści, że Basza Egipski nie zgadza się jakoby na przełożone mu warunki; przeciwnie zaś kontynuje wznosić wielkie fortyfikacye, i wydał rozkazy poczynić przygotowania do zatopienia, w razie potrzeby, całéj flotty tureckiéj, nadto wezwał wszystkich znajdujących się w Alexandryi kupców zagranicznych, aby niezwłocznie oddalili się ztamtąd na parostatkach.

Francya.

Z Paryża, dnia 26. Września.

Presse pod względem konwencyi londyńskiéj tak się dzisiaj wyraża: „Tak tedy uroczyście w obliczu całego świata wyrzeczono, że traktat londyński dla żadnego z mocarstw nie będzie sposobnością do rozszerzenia granic albo dopięcia jakich korzyści wyłącznie; równowaga europejska zostanie ocaloną. Ale nasz gabinet dla tego tylko się uzbrajał i wojną odgrażał, ponieważ w traktacie londyńskim inne upatrywał cele. Cóż więc teraz z uzbrajaniami jego i pogróżkami się stanie? Nie wiemy tego, albo raczéj wiemy to bardzo dobrze i dla tego dzisiaj powtarzamy, cośmy zaraz od samego początku powiedzieli. Należało się wpierw z mocarstwami porozumieć, zdania ich zasięgnąć, nim do owych wrzaskliwych demonstracyi się ucieczono; demonstracye te teraz jeszcze trwają a cały wypadek ich na tem się ograniczy, że kraj bezpotrzebnie 500 milion. strwoni.«

Na uwagę Kuryera francuzkiego, że w traktacie londyńskim z r. 1826. mocarstwa te same obowiązki na siebie przyjęły, co w ostatnim protokóle i że Rossya mimo to w trzy lata późniéj część Turcyi zagarnęła, odpowiada dzisiejsza Presse: „Kuryer francuzki zapomina o ważnéj okoliczności, że Francya téż w traktacie adryanopolskim udział miała, że bez jéj winy pokój adryanopolski zapewne nie miałby był tych szkodliwych skutków, które zeń dla Turcyi wynikły. Ale czyż teraźniejszy rząd podobny błąd popełni? Czyż w zdarzającym się wypadku Rossyi pomocnym będzie, aby Porcie inną

znowu prowincyę wydarła? To jest pytaniem, a podać je tyle znaczy, co je odgadnąć. Obecnie na żaden sposób nie może być w Francyi Ministeryum, któreby podobne zamiary popierało. Równie ani Anglia, ani Prussy, ani Austrya takim planom Rossyi sprzyjać nie będą, bo one wbrew się ich własnym interessom sprzeciwiają. Rossya sama podziału Turcyi życzyć sobie nie może, właśnie ponieważ traktat adryanopolski istnieje, nadający jéj taki wpływ na sprawy Turcyi, jakiego tylko sama sobie życzyć może. Jeżeliby teraz więcéj jeszcze żądała, musiałaby równocześnie swoim trzem sprzymierzeńcom też część jaką przeznaczyć, t. j. musiałaby się po części wyrzec korzyści, które teraz wyłącznie posiada. Dla tego właśnie Rossya bardziéj niż którekolwiek inne państwo teraz życzy, ażeby traktat londyński dla żadnego nie stał się źródłem powiększenia. Umiarkowanie jéj w téj mierze szczérém; jest ono w istocie wyrafinowaném samolubstwem.«

N i e m c y.

Z Erlangen, dnia 16. Września.

Na ośmnaste zgromadzenie towarzystwa niemieckich badaczy natury, przybyła tu już znaczna liczba obcych uczestników, mianowicie, z Austryi i Czech, z uniwersytetów pruskich, z Münich i z środkowych jako też zachodnich Niemiec.

H o l a n d y a.

Z Hagi, dnia 19. Września.

Monsingnor Antonucci, sprawujący interessa papiezkie przy dworze hollenderskim, mianowany został przez J. Świątobliwość Biskupem Montefeltri w rzeczy pospolitéj San Marino.

E g i p t.

Z Alexandryi, d. 6. Września.

(*Gaz. Pow. Lip.*) — Ostatnie wiadomości z Syryi dowodzą, że się tam na powszechne zaburzenia zanosi. Obecnie na przystani Beirutskiéj, gdzie aż do dn. 28. Sierpnia do kroków nieprzyjacielskich jeszcze nie przyszło, stoi 6 okrętów liniowych angielskich, to jest: „Poverful“, „Thunderer“, „Benbow“, „Ganges“, „Edinburgh“ i „Revenge“; fregata parowa „Gorgone“, Brig: „Waspe“; a fregata „Castor“ nad brzegami krążyła. Z témi okrętami połączy się odpływająca stąd eskadra Admirałów Stopford i Bandiera. Ibrahim Basza stoi o 30 mil angielskich od Beirutu, Soliman Basza udał się do St. Jean d'Acre, aby prace fortyfikacyjne tam przyspieszyć. Załoga w Beirucie pod Abbasem Baszą składa się po większéj części z Arnautów i tureckich żołnierzy. — Ponieważ eskadra angielska wszystkie dowozy do Syryi przecięła i już wiele okrętów egipskich z amunicyą i żywnością dla armii zabrała, a tak niedostatek wielki w wojsku powstał, jak to z depeszów Ibrahima Baszy, które tu gońcami na wielbłądach jadącémi co 12 godzin nadchodzą, wynika, powziął więc Basza zamiar żywność na 2000 wielbłądach lądem z Kahiry wysłać, odstąpił jednak tego zamiaru, ponieważ karawana ta wzdłuż brzegów morskich na napady Anglików byłaby wystawiona, a udając się inną drogą przez góry przynajmniéj trzy miesiące w podróży swéj by przepędziła.

Z dnia 7. Września.

Gazety francuzkie obejmują obszerne, ale w istocie nic nowego niezawierające doniesienia. Nasamprzód odezwę Admirała Stopforda do kupców angielskich w Alexandryi. Oświadcza im, że za bezpieczeństwo ich w śród obecnych okoliczności ręczyć niemoże i że sami środki do tego dla siebie obmyśleć powinni. Austryacki Admirał Bandiera obwieszcza swoim ziomkom, że austryackie okręty kupieckie do portu alexandryjskiego wolno zawijać i stamtąd odpływać mogą, kiedy Jego Excellencya Admirał Stopford wolności handlowéj ograniczać niezamyśla. — Następuje obszerna korrespondencya między dowódzcą egipskim w Beirucie, Solimanem Baszą, i konsulem angielskim tamże. Egipski generał żąda, ażeby konsul z Beirutu wyjechał, kiedy wojna nieuchronną się być zdaje; konsul przeciwnie oświadcza, że mu wcale niewiadomo, żeby wojna wybuchnąć miała, że więc niewidzi przyczyny, dla czegoby miejsce urzędowania swego opuścić miał.

Nareszcie czytamy w owych pismach w całości rozkaz dzienny Solimana Baszy, stósownie do którego wybrzeża Syryi od wysokości Mhan-Yunes aż do północnéj granicy Tarsu za będące w stanie oblężenia ogłasza. Każda osoba, bądź krajowiec bądź cudzoziemiec, któraby proklamacye lub inne pisma zmierzające do zrokoszowania Syryjczyków wprowadzała, rozsiewała, przechowywała i t. d. skoro o zbrodnią takową zostanie przekonana, niezwłócznie ma być rozstrzelaną.

Rozmaite wiadomości.

Ze Lwowa. — »Tygodnika rolniczo-przemysłowego« pod redakcyą T. W. Kochańskiego, wyszedł № 37. i obejmuje: 1) O śniedzi w pszenicy i sposobach jéj wytępienia. 2) Główne uwagi nad gospodarskiemi ulepszeniami. 3) Pana Winterlicha środek przeciw zarazie księgosuszu. 4) Ostrożność ochraniająca od wścieklizny, przez radę miejską w

Paryżu nakazana. 5) O fabrykacyi potażu, (dokończenie). 6) Rozbiór aparatu gorzelnianego wynalazku pana Langmajera, (ciąg dalszy). 7) Jak poznać czy w płótnie są nici bawełniane.

Z Warszawy. — W tych dniach wyszła z druku książka pod tytułem: „Powieści starego sługi.« Warszawa, w drukarni Chmielewskiego, 1840. W ósémce. Str. 194. Papiér welinowy. Druk dobry. Nabyć można w Księgarni Zawadzkiego i Węckiego. — Witolurauda już wydrukowana.

Pan Hipolit Skimbrowicz, gorliwy redaktor warszawskiego „Piśmiennictwa krajowego", ogłasza w piśmie swojem, iż w krótce umieści w niem artykuł „O literaturze krajowéj od początku roku 1835 do czasów dzisiejszych", jako uzupełnienie dawniejszego krakowskiego artykułu w „Pamiętniku naukowym", o literaturze objętéj od r. 1832 do 1835. W artykule powyższym, o ile będzie można, wszystko ma mieć miejsce, co się literatury tak stałéj jakoteż peryjodycznéj, lub sztuk pięknych w Polsce z pomienionéj epoki dotycze. — Druk Fizyki pana Zochowskiego rozpoczął się w Warszawie d. 1. b. m. — Wydane w Wilnie w jednym zeszycie Spomnienia Gustawa Olizara, są to zabawy rymotworcze tego ze szkoły Aloizego Felińskiego wyszłego pisarza, któremu autor Barbary swoje dzieła przypisał. Zbiór ten nie ma się kończyć na tym pierwszym zeszycie. — Donoszą z Krakowa, że drugiego tomu „Historyi literatury polskiéj" Michała Wiszniewskiego, jest już 14 arkuszy wydrukowanych. Wyjścia więc tomu tego już w Październiku spodziewać się można. Mamy ufność, że szanowny autor tego pracowitego dzieła, w dalszym jego ciągu otrząsnął się z przesądów, jakie tu i owdzie w pierwszym tomie spostrzegać się dają.

Nakładem G. Senewalda, wyszedł z druku w Warszawie nowy i ulubiony Polonez; Statek parowy, wykonany przez orkiestrę wielkiego teatru, a ofiarowany przedsiębiercy kolei żelaznéj Piotrowi Steinkeller przez Józefa Stefaniego. W tym Polonezie naśladowane są melodyje malujące obrazy, jakie przytrafiają się w istocie na statku parowym, jako to: Machina parowa zaczyna być w ruchu; dzwonek przyzywa pasażerów, odpłynienie statku, muzyka na staku, statek stanął na przeznaczonem miejscu. Pasażerowie wysiadają, wypuszczenie pary z machiny.

Praskie pismo »Ost und West« zawiera w Dodatku do № 63 krótką biografiję sławnéj artystki teatru warszawskiego, Leontyny Żuczkowskiéj, zamężnéj Halpert, urodzonéj w byłem województwie sandomierskiem roku 1805. Autor biografii pan Wedel, oddaje największe pochwały mistrzowskiéj grze jéj, tak w tragicznym jakoteż komicznym zawodzie.

W dniach ostatnich Września r. b. wyjdzie niezawodnie z druku w Warszawie poema historyczne, z wieku XI. pod tytułem: Walgierz, z dołączeniem dramatycznego poematu: Bandyta; oryginalnie przez Antoniego Szacińskiego napisane.

W Wiedniu wyszło z pod prasy u Gerolda pismo słowniko-historyczne grecko-ruskie z wieku XII—XIII. z dodatkiem krytycznym różnych pism sławiańskich; pod napisem: »Hesychii Glossographi discipulus et epiglossistes Russus in ipsa Constantynopoli Sec. XII —XIII e codice Vindeboniensi graeco russica omnia, additis aliis pure graecis, et trium aliorum cyrilliani lexici codicum speciminibus, aliisque miscelaneis philologici maxime et slavistici argumenti, nunc primum edidit, et scientiarum academiis Berolinensi et Petropolitanae si quidem mereantur promovenda sistit Bartholomeus Kopitar Augustissimo Austriae Imperatori a Bibliothecae Palatinae custodia et utriusque Academiae sodalis — cum tabula aenea graeco-russa. Vindebonae, 1839. — Stronic XIV — 72 w wielkiéj 8ce. Należałoby się Sławistom z tém uczoném pismem obeznać. (Rozm. Lw.)

OBWIESZCZENIE.

Podaje się niniejszém do publicznéj wiadomości, że dzierzawca generalny Wny Karól Wilhelm Ferdynand Braune, i Panna Adelheida Ewelina Ferdynanda Braune, kontraktem przedślubnym z dnia 12. Września r. b. wspólność majątku i dorobku wyłączyli.

Szrem, dnia 24. Września 1840.

Król. Pruski Sąd Ziemsko-miejski.

OBWIESZCZENIE.

Kaucya urzędowa byłego pomocnika kassy i tymczasowego kontrollera Kaschlawa przy tutejszym Sądzie, ma mu bydź wydana. Wszyscy ci, którzy z dotychczasowego tutejszego urzędowania rzeczonego Kaschlawa do wspomnianéj kaucyi jakowe pretensye roszczą, wzywają się, aby pretensye swe do akt podali lub takowe w terminie

dnia 11. Grudnia r. b.

przed Wnym Gillischewskim Sędzią likwidowali i takowe dostatecznie wykazali, inaczéj bowiem z swą pretensyą do kaucyi oddaleni i li do osoby rc. Kaschlawa przekazani zostaną.

Szrem, dnia 18. Września 1840.

Król. Sąd Ziemsko-miejski.